

TISZAIKTÓL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre 72 korona Egész évre 84 korona
 Negyedévre 18 korona Negyedévre 21 korona
 Egyes száma ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok elbírálására nem vállalkozik. Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

A magyarországi románok elszakadnak Magyarországtól.

A gyulafehérvári román nemzetgyűlés kimondta, hogy a magyarországi románok elszakadnak eddigi hazájuktól és Romániához csatlakoznak. A hír hallatára minden magyar szíve összeszorul. Ismerjük helyzetünket, tudjuk, mit lehet és mit nem lehet tenni, a lelkünk megtelik keserűséggel – és némán viseljük a sors rettentő csapását. Ismert uton járunk, mikor újra a Kálváriára kell lépniünk.

Maniu Gyula egyenesen Párisból érkezett a gyulafehérvári nemzetgyűlésre, mely az elszakadó határozatot kimondta. Ne ringassuk hát magunkat valami vérmes reményekbe a békekonferenciát illetően sem. Egyben bizunk: hogy a Kálvária után jön a feltámadás!

Erdély magyarsága nem írott határozatokon, Magyarország egysége nem paktumokon, hanem a magyar vér és magyar munka ezeréves szent jogán és a természet örök törvényein alapszik. Bizunk ezekben a törvényekben; megtört már ezeken világrengető hatalmak ereje s a magyarság becsületes igazsága diadalmasan élte túl a viharokat.

Ma is, minden méltó keserűség mellett dacosan dobbantunk erre a magyar földre s ha ma fegyvertelen kézzel is, de az égre mutatunk s azt valljuk, hogy van feltámadás és van igazságos Isten!

A gyulafehérvári románygyűlés határozata.

Gyulafehérvár a történelem egy forduló pontját látta vasárnap. Összegyűlt falai közt a románság, hogy elszakadjon 1000 éves otthonától. Mintegy 80-85.000 ember gyűlt egybe, a híradások szerint. A gyűlést Pop Cs. István nyitotta meg, ki a mostani kormányt is a románság ellenségének deklarálta.

A nemzetgyűlés elnökeivé ezután megválasztották illésfalvi Popp Györgyöt, Popp I. Jánost, Radu Demetert, Mihályi Tivadart, Pop Cs. Istvánt és a munkások részéről Fűrész Jánost.

Illésfalvi Popp György nyitotta meg a nemzetgyűlést s hangoztatta, hogy a románság el van szánva, hogy elszakítsa összes láncait, amelyek Magyarországhoz fűzik.

Dr Goldis László terjesztette be a határozati javaslatot, mely kimondja, hogy Erdély és Magyarország románlakta területe

minden feltétel nélkül csatlakozik Romániához.

Megalakítják a nagy nemzeti tanácsot,

mely jogosítva van a Romániától kapott autonómia alapján intézni Erdély, Magyarország és a Bánát románlakta részeinek ügyeit, az idegen államokkal szemben az imperiumból folyó jogokat gyakorolni, a közigazgatást teljesen kezébe venni.

A gyűlés határozatilag kimondta, hogy Erdély, Bánát és Magyarország összes románlakta területe és a Maros, Duna, Tisza-köz teljesen egyesül Romániával. A nemzetgyűlés összehívásáig ideiglenes autonómiát élvez e terület. Szociális programja egyebekben hasonló a magyarországi belföldi reformokhoz. Befejezésül dr Radu Demeter köszönte meg az egybegyűltek kitartó munkásságát, melyet 1910 óta (!) a románság érdekében kifejtettek.

Széljegyzetek a földről.

Írta: K. Ruffy Pál.

Az az agrár-reform, amelyet a jelen kormány inaugurált az ezernyi érdek összetörődésé folytán, a hozandó szociális reformok közt a leghangosabban nyomul előtérbe s mert fontosságánál fogva Magyarországnak, mint agrárállamnak létalapja függ a reform mikénti kialakulásától; igen kézenfekvő dolog, hogy ezt szerencsésen csak úgy lehet megoldani, ha azok az érdekszálak, amik az átalakulás mikéntjéhez fűződnek az egész vonalon megnyugtató kielégítést nyernek, másrészt, ha a gyakorlati életbe való bekapcsolódásuk oly megoldást talál, hogy ezzel a termelés kontinuitása végzetes csökkenést nem idéz elő.

Sokszor képezte vita tárgyát a nemzetgazdászok közt az az eszme, hogy a termelés előnyeit a nagy- vagy a kisüzem szolgálja-e jobban? A nagyüzem hatalmas tőkájével, szellemi fölényével uralja a helyzetet. A nagyüzem az ő

sokoldalúságával még akkor is prosperál, amikor a törpe üzem egy sikertelen évjárat után az inséggel küzd. Azonban nemzetgazdasági szempontból ítélve meg a helyzetet, a kisüzem a szociális, de egyúttal az állam érdekét jobb helyzetbe hozza, mert sok egyén, ki eddig fogyasztóként szerepelt, producenssé válik s az a darab föld, melyet birtobába vesz, életszükségleteinek közvetlen forrásává válik s mint adózó polgár, növeli az állam jövedelmét.

A reform kezdeményezésének ideje azonban sajnos nem éppen szerencsés pillanatban született meg. A mult büneinek lajstromára kell rávezetni azt a tényt, hogy a kisbirtok szaporításának érdeke nem talált arra a gondozásra melyet az szociális horderejénél fogva nagyon is megérdemelt volna. Földmívelési kormányaink a latifundiumok örök létére rendezték be Magyarország földmívelésügyi politikáját.

A felszabadult nagybirtokokat a betolakodó idegenek more patrio vásárolhatták meg, akik vadidegen alkalmazottjaikkal népesítették be szinma-

gyar vidékeket s e beszámazottak leg többször idegen nemzeti eszmék s érdekek propagálóivá lettek. Az eladósodott középbirtokok uzsorások, spekuláló bankok kezére kerültek s a földéhes paraszt az uzsoraáron kiharcellált birtokán az uzsorások gyarmatosá lett élete fogytáig, vagy vándorbotot vett a kezébe s az Ujvilágba üzte szerencsétlen balsorsa.

Ez volt a helyzet képe.

Ma, amikor a magyar állam teljes jóakarattal dobta bele a közvélemény tengerébe a földosztás kellemes csengésű jelszavát, amikor elsősorban jutalmazni kíván, egy földműves állam agrárpolitikai rendszerének egész új alapokra való fektetéséről van szó; egy földrengető átalakulás csirait fektette le e jelszó a magyar földművelő paraszt lelkébe. Kellő előkészítéssel kell tehát ez eszmát megtestesíteni, mert a gazdálkodáshoz nemcsak föld s az az iránt érzett szeretet kell, hanem tudás is. A konzervatív agrárpolitika sutbavetésével a magyar paraszt konzervatóriumát is át kell gyurni s gaz-

dálkodásában nemcsak pénzzel, hanem gyakorlati eszmékkel is támogatni kell őt; sőt gazdálkodása irányát törvényhozásilag kell szabályozni.

Én csak így vélem megoltalmazni a magyar állam folytatólagos produktáló képességét, a szaktudástól, amely a reformot árnyékként kíséri s amely katasztrófa kétségen felül előállhat, ha az új földbirtokpolitikát szabadjára engedjük.

Igen súlyos kérdés a megoldandók során a jogosultság kérdése. Kik kapjanak földet? Természetes, hogy elsősorban a falu népe, amely jólétének biztosításával az állam erősségét jelentí. Nyomatékosan hangsúlyoznám, hogy elsősorban mind az a katona, aki harcban állt s az a cseléd, aki katona volt. Legyünk óvatosak, mert a jogosulatlan elemek bevonásával a régi üzemek megbénulnak, vagy azok folytatása lehetetlenné válik.

A földosztás azon birtokokon kezdődjék, amelyeknek a tulajdonosai idegen országbeli lakosok, vagy akik állandóan kint tartózkodnak. Másodsorban azon hazaárulók birtokai, akik ténykedésükkel rászolgálnak arra, hogy birtokaikat elkobozzák. Harmadsorban a kötött birtokokon s ezeken esetleg a szerzett jogok respektálásával csak azon nagyobb bérleteken, akiknek birtokai a szerzett jogokról önkényesen lemondanak. Csak ezután kerülne a sor az állami, közalapi s a privát birtokokra. A kiosztandó parcellák terjedelme a föld termőképességéhez alakuljon. A tulajdon természetét illetőleg a telekkönyvileg való bekebelezést tartom a leghelyesebbnek, a gazdálkodás törvényes irányítása azonban sine qua nonját képezze a földhöz jutottnak. A társuláson alapuló gazdálkodást nem tartom szerencsés eszmének, bár ez a mód a legideálisabb s a legolcsóbb, de a közösség fogalma oly sok sűrődés magvát hordja magában, hogy a mód a lényegét nyomná agyon, mert az emberi természet folyománya, hogy a függőség alól mindenki szabadulni igyekszik.

Igen helyénvalónak tartanám, hogy ott, ahol nagyobb uradalmi puszták kerülnek parcellázás alá, ott a nagy majorok beltelkesítettnek, amiknek a helyén virágzó községek alakulnának. Az alföldi tanyarendszer retrográd iránya a szellemi kulturának, az analfabéták s a vallástalanság melegágyai. Biharban vannak 15 kilométer széles faluközök, ahol a tatárdulás idején virágzó községek voltak. Ilyen Mácsapuszta és Hononihát. Itt az alkalom, hogy ezek helyén új községek alakuljanak.

Legujabb füzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 327.
Leibchenek félárban!

Zajos ipartestületi gyűlés

A nagyváradai ipartestület vasárnap ismét közgyűlést tartott, ezúttal a városházán. Zajos jelenetekben most sem volt hiány s a gyűlés ez alkalommal is igazolta, hogy nagy meghasonlás van az iparosok között, akiknek ifjabb és hangosabb része minden bajért a testület régi előjáróságát okolja.

A közgyűlésen Jánossy Gyula főkapitány helyettes elnököt, akit felkértek, hogy addig, míg a testület szabályszerűen elnököt és előjáróságot választ, elnököljön.

A vasárnapi közgyűlésen zsufolásig megtelt a városháza nagyterme.

Jánossy Gyula megnyitó beszédében változta a helyzetet s nyugodt tárgyilagosságra kérte a jelenvoltoakat.

Holdi S az Iparos Tanács elnöke szintén arra kérte az iparosokat, hogy minden szenvedély, ellenségaskedés nélkül szóljanak a kitűzött tárgyakhoz s őrizzék meg higadságukat.

Szabó Károly indítványára felolvasták a volt előjáróság által elfogadott s a közgyűlés elé szánt azon indítványt, hogy a hadbavonult iparosok részére a testület vagyonaiból 25000 koronát oszszanak ki segélyképen, továbbá az ipartestület jóállása mellett vegyenek fel 100,000 koronát, a volt kormány intencióihoz képest, hogy az a hadból visszatért iparosok között osztassék ki, iparuk megkezdésére.

Weisz Vilmos felvetette a kérdést, hogy a volt kormány által az iparosok segélyezésére kijelölt 100,000 koronát a mai kormány is fentartja-e?

Szabó Károly leghelyesebbnek vélné, ha a kormánybiztos felkérése útján szereznék arról biztos tudomást, hogy a jelenlegi kormány fentartja-e az előző kormány azon intézkedését, hogy a hadban volt kisiparosok 100,000 korona segélyben részesüljenek.

Szabó Károly indítványát elfogadták.

Rátérnek azon korábbi indítványra, hogy a megnövekedett kiadások fedezhetése végett az új iparosok belépési díját az eddigi 20 korona helyett 60 koronára emeljék; az évi ipartestületi tagdíjakat 2 korona helyett 4 koronára emeljék, emeljék továbbá a szegődtetési, szabadulási stb. díjakat.

Szabó Károly rámutatott, hogy sem a zárszámadás, sem a jövő évi költségvetés még nincs s nem is lehet kész s így nem áll előtünk tisztán, mire van szüksége a testületnek, miért is most vegyék le az indítványt a napirendről s az évi rendes közgyűlésen tárgyalják.

Moskovits Jenő nem tartja helyesnek, hogy az egy segéddel dolgozó iparosok is ugyanolyan összegű díjakat fizessenek, mint akik sok emberrel dolgoznak. A progresszivet itt is keresztül kell vinni.

Elfogadták Szabó Károly napirendre térdő indítványát.

A tárgyalások további folyamán Szabó Károly szólt fel. Megállapítja, hogy az eddigi elnökség nem mondott le, hanem a múlt gyűlésen letették. Ma nincs a testületnek vezetősége, pedig valamely vezető szerv kell, hogy az ügyeket intézze.

Többen azt kívánták, hogy amíg a szabályszerű választásokat megejtik, az Iparos Tanácsot bizzák meg a testület ügyeinek intézésével.

Bálint Mihály mázoló akart ezután felszólalni, de iszonyu vihar tört ki.

— Ki vele!

— Nem hallgatjuk!

— Távozzék a teremről! — kiáltások töltötték be a termet. Nagy gabalyodás lett pár pillanat alatt és sokan fenyegetőleg Bálint Mihály felé tolongtak s követelték, hogy hagyja el a termet.

A nagy ellenszenv azért tört ki oly élesen, mert a 87-es bakák zendülésekor Bálint Mihály a kaszárnyában a katonákat állítólag arra lázította, hogy támadják meg a gyári- és ipartelepeket s azokat foglalják el, mert az a munkásoké.

A percekig tartó zajos incidens csak akkor csillapodott le, mikor Bálint Mihály elhagyta a termet.

Szabó Károly a rend helyreállta után azt fejtegette, hogy a 100.000 korona kölcsönt kiadják-e a bankok, ha nincs elnök, aki a testület nevében a kötvényt aláírja.

A közgyűlés Jánossy Gyula rendőrfőkapitányhelyettesét kérte fel, hogy az Iparos Tanácssal járjon el ebben az ügyben. A rendes évi közgyűlésen pedig az elnökséget és az előjáróságot szabályszerűen megválasztják.

Megvan a béke.

A városi alkalmazottak szövetségének megalakulása.

A városi alkalmazottak szövetsége, melynek célja a politika teljes kizárásával Nagyvárad város mint közjogi testület szellemi és anyagi jólétének emelése, továbbá az összes városi alkalmazottak érdekeinek előmozdítása, védelmezése, az erre irányuló mozgalmak vezetése és az ezen célt szolgáló intézmények létesítése, tegnap délután tartotta meg alakuló gyűlését a városi szék ház nagytermében.

A majdnem teljes számban megjelent városi alkalmazottakhoz Rimler Károly polgármester intézett megnyitó beszédet, örömet fejezve ki afőőit, hogy az a létrejött, amely a városi alkalmazottak két nagy kategóriáját legutóbb még elválasztotta, elsimult s mindkét részről a nyugodt megfontolás kerekedvén felül, immár biztosítottnak látszik, hogy a városi alkalmazottak összességének szövetsége megalakulhat. Bejelentette továbbá, hogy a városi tanács erőteljesen foglalkozik a városi alkalmazottak fizetés rendezésének kérdésével és így már a közelgő újévben minden városi tisztviselő az állam által adott pótlékon kívül még külön 50 százaléknyi fizetési pótlékban fog részesedni a progressió alapján.

A nagy éjjenzéssel fogadott megnyitó után Eleméry Ferenc tanácsos beszámolt az előkészítő bizottság működéséről, majd Pásztor Bertalan tanácsos ismertette az alapszabálytervezetet, amelyet a közgyűlés némi módosításokkal elfogadott. Ezután áttértek a választások megejtésére.

A jelen voltak titkos szavazás útján választottak s az előkészítő bizottság által hozott nivalatos lista jelentéktelen eltéréssel többségre jutott. Így elnök lett: Dr Thury László, társelnökök: Lukács Ödön és Kószeghy József, főtitkár dr Doszpoly Dezső, titkárok dr Pásztor Sándor és Pikó János, főjegyző Pásztor Bertalan, jegyzők, dr Molnár Imre és dr Soós István, pénztáros Erdélyi

Bernát, ellenőr Pogácsás György, Könyvelő
Losonczy Gábor, számvizsgáló Báthory
László, Nagy István, Pántya Béla és Szalay
Gyula, ügyész dr. Zilahy Gusztáv.

A választás eredményének kihirdetése
után dr. Thury László elnök foglalta el a
vezető helyet és elnöki megnyitójában meg
köszönte a bizalmat, majd javaslatot tett az
intéző-bizottság megalakítására nézve.

Végül Kápolnay Gyula indítványára a
közgyűlés köszönetet szavazott az előkészítő-
bizottságnak és elnökének Eleméry Ferenc
tanácsosnak, akik tényleg lelkes és érdemes
munkásságot fejtettek ki az ellentétek elsi-
mitása és az alakuló közgyűlés harmonikus
lefolysának biztosítása érdekében.

A köztársasági párt egyesült a Károlyi-párttal.

Budapest, dec. 2. (Saját tudósi-
tónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A
Károlyi-párt hétfőn este Hock János
elnöklésével értekezletet tartott, ame-
lyen megválasztották az intéző — a
választásokat előkészítő — pártser-
vező, népgyűléseket rendező és a
sajtóbizottságot. Az értekezleten meg-
történt a Károlyi-párt és a köztársasá-
gi párt egyesülése. A párt alelnöké-
vé Nagy Györgyöt választották meg.

Vilmos ex-császárt szanatóriumba szállították.

Budapest, dec. 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Bázélból jelentik: hogy a Havas ügynökség
amszterdami távirata szerint Vilmos ex-
császárnak súlyos idegrohamai támadtak,
ugy hogy szanatóriumba kellett szállítani. A
volt császár kíséretének tagjai a Reuter
ügynökség értesülése szerint a legközelebbi
napokban visszatérnek Németországba.

Felgyújtották a bécsi arzenált.

Budapest, dec. 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Bécsből jelentik: Az arzenál épületén ma
délben tüzet fedeztek fel. A tűz olyan he-
lyen keletkezett, ahol az őrkészletek voltak
felhalmozva. Félt, hogy a fáklyaraktár is
lángba borul, ha ez bekövetkeznék, katasz-
trófát idézne elő.

Budapest, december 2. (Saját tudósi-
tónktól.) A Magyarország jelenti, hogy a
bécsi arzenálban kitört tüzet késő délután
sikerült lokalizálni. Mint a vizsgálat meg-
állapította, hogy a tűz gyújtogatás követke-
ménye. A tetteseknek eddig nem sikerült
nyomára akadni, a kár több millió korona-

Wilson elnök Prágát is meglátogatja.

Budapest, dec. 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Prágából jelentik: hogy Wilson elnök euró-
pai tartózkodása alatt Prágába is ellátogat.

Angolok az Inn völgyében.

Budapest, dec. 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Innsbruckból jelentik: Az Inn völgyébe an-
gol csapatok érkeztek s felváltották az
ottani olasz csapatokat.

A színes katonák Pflazban.

Budapest, dec. 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Kölnből jelentik: Több pfälzi helységből je-
lentik, hogy a fekete katonák üldözik a leá-
nyokat és asszonyokat. Egy színes katona
egy nyolc éves leányon erőszakot köve-
telt el, a főparancsnok az illetőt letar-
tóztatta.

Román csapatok megszállták Marosvásárhelyt.

Besztercét fenyegetik.

Budapest, december 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Kolozsvárról jelentik:
A Szászrégent megszálló román csapatok parancsnoka vasárnap egy
öt főből álló járőrt küldött Marosvásárhelyre azzal az utasítással, hogy
közölje a város vezetőségével, hogy a román csapatok hétfőn délelőtt
meg fogják szállani Marosvásárhelyt. A város vezetői tiltakoztak a
megszállás ellen.

Vasárnap éjjel román csapatok érkeztek Marosvásárhely elé, de
a városba nem vonultak be. Hétfőn délelőtt tizenegy órakor egy román
katonai küldöttség bevonult Marosvásárhelybe és a város középületeit,
a posta, táviró-telefon hivatalokat, valamint a vasutállomást meg-
szállotta.

Budapest, december 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Désről jelentik: Az
előnyomulóban levő reguláris román csapatok Beszterce városát fenye-
getik, napok kérdése, hogy benyomuljanak a városba.

Német- és zsidóellenes tüntetések Prágában.

Budapest, december 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Prágából jelentik: A
város tegnap zavargás jellegű tüntetések színtere volt. A korzón jelen volt
osztrák tiszteteket, amiért németül beszéltek, a csehek provokáló módon meg-
támadták. Felszólitották a tiszteteket, hogy nemzeti jelvényüket a sapkáról veg-
yék le. A tiszték nem engedelmessé váltak, mire a helyzet olyan fenyegető lett,
hogy a fegyveres cseh nemzetőrök kénytelenek voltak a tiszteteket letartóztatni.
Később szabadon bocsátották őket.

Estefelé a városban zsidóellenes tüntetések kezdődtek, amelyek csak a
késő éjjeli órákban értek véget.

A pápa nem vehet részt a béketárgyalásokon.

Budapest, december 2. (Saját tudósi-
tónktól.) A Züricher Morgenzeitung
értesülése szerint a Valikánnak a béketárgyalásokon való részvétele ügyében
folyt tárgyalások azzal a döntéssel végződtek, hogy a béketárgyalásokon nem
képviselheteli magát.

Foch, Clemenceau, Orlandó, Sonnino Londonba érkeztek

Budapest, december 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Párisból jelentik: Cle-
menceau, Orlando, Sonnino és lord Derby szombat este Londonba utaztak.
Utközben fog hozzájuk csatlakozni Foch tábornok.

London, december 2. Foch tábornok, Clemenceau, Orlando, Sonnino
és lord Derby ma este ideérkeztek.

Massarik utban van Prágába.

Budapest, dec. 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Londonból jelentik: Massarik, a cseh-szlovák
köztársasága elnöke Amerikából Liverpoolba
érkezett. Érkezésénél Balfour fogadta s egy
angol disszázad vonult fel. Massarik a na-
pokban tovább utazik Prágába.

Az olasz király Fiuméba utazik.

Budapest, dec. 2. (Saját tudósi-
tónktól.) Fiuméből jelentik: Viktor Emánuel olasz ki-
rály december negyedikén Fiuméba érkezik.
A fiumei Olasz Nemzeti Tanács elhatározta,
hogy az olasz imperium ellenzói a király
érkezésére eltávolítja a városból.

A román csapatok Csikmegyében.

Budapest, december 2. (Saját tudósi-
tónktól.) A hadügyminisztérium
jelentése szerint a csehek megszállták Lipótvárt és Galgócot s Velenicéig ju-
tottak. Nagyszombatból cseh erők előnyomultak, de Bánó őrnagy pozsonyi
karhatalmi zászlóaljja visszaverte őket. — A románok a Maros mentén Csik-
szereda felé haladnak és megszállták Csikszenmártont.

Ahol éltetik Vilmos császárt.

Budapest, dec. 2. (Saját tudósi-
tónktól.) A Wolff ügynökség jelenti Kreuzsachból:
több tiszt felhuzott revolverrel követelte a
katona tanácsától, hogy az épületen levő vö-
rös zászlót távolítsa el. Közben az egyik
tiszt beszédet mondott, amelynek végén há-

romszoros „hurrá” t kiáltott Vilmos ex-csá-
szárra.

Az egybegyűlt közönség a beszédet és
a volt császár éltetését néma csendben hall-
gatta, a katonatanács pedig szorongatott
helyzetében a vörös lobogót eltávolította.

Rózsahegyen a tótok három testvért agyonverték a magyar kokárda miatt.

Budapest, dec. 2. (Saját tudósítónktól.) Rózsahegyről jelentik: Vasárnap délelőtt Korvin postafőnök két leányát, amikor elhagyták a templomot, tót nemzetőrök bántalmazni kezdték azért, mert a két leány a magyar nemzeti kokárdát ruhájáról nem volt hajlandó eltávolítani. Néhány szemtanu a bántalmazásról értesítette a két leány bátyját Korvin Pál hadnagyot, aki nővérei segítségére sietett.

Közben nagy tömeg verődött össze s mivel a két leányt a tótok tovább ültetgették, az elősiető Korvin Pál hadnagy revolverét használta s két tótot agyonlőtt. Ekkor a tömeg megrohanta a három testvért s úgy a két leányt, mint a hadnagyot agyonverték.

A véres eset a városban és a környéken nagy izgalmat keltett.

Az igazságügyi közalkalmazottak nagygyűlése.

A nagyváradai igazságügyi közalkalmazottak a városháza közgyűlési termében 1918. december 1-én tartották alakuló nagygyűlésüket.

Ott láttuk egy falánkszba tömörülve az ítélőtábla biráitól kezdve a szolgálta és őrszemélyzet tagjaiig, ezenkívül nagyszámban jelentek meg érdeklődők is, különösen a közszolgálat más ágának alkalmazottai közül.

A nagygyűlést Baróthy Pál államfőügyészi helyettes nyitotta meg magas szárnyalású beszéd kíséretében, melyben reámutatott a birói és ügyészi függetlenség intézményes felépítésének és annak elodázhatatlan szükségességének, hogy a birák és ügyészek, valamint a többi igazságügyi közalkalmazottak részére az eddigi törvényes korlátok ledöntése mellett már a legközelebbi választásokra biztossítsák a politikai jogaik teljesen szabad gyakorolhatása. E nagy célok megvalósításához bizalommal kérte a társadalom és a sajtó eddig is tapasztalt önzetlen támogatását.

Ezután az előadó Kocsán János ítélőtáblai bíró izzó lelkesedéstől áthatott beszédben ismertette a szövetség programját.

A tudással és szakismerettel kidolgozott program kívánja egyfelől azt, hogy az igazságügyi szervezet a forradalom szünete kor szellemnek megfelelően átalakítsák, másfelől azt, hogy a közalkalmazottak anyagi helyzete megfelelően javíttassék.

E kettős célt szolgálják egyrészt a közalkalmazottak jogait és kötelességeit egységesen szabályozó szolgálati pragmatika megalkotása, a hivatali igazgatás autonómikus átszervezése, az igazságügyminiszteriumnak a bíróságokkal való szerves összekötésbe hozatala, a miniszteriumban végzendő funkcióknak kizárólag birákkal és ügyészekkel való ellátása, a fegyelmi és felügyeleti jogkör korlátozása, a testület befolyásának erősebbé tétele, az autonómikus előléptetés megvalósítása, másrészt a gazdasági szervezkedés, a javadalmazás (nyugdíj), a lakbér igazságos és méltányos felemelése, a lakáskérdés (tisztviselői telep) megoldása, szolgálati díj és nyugdíjárulék, valamint a nyugtábelvétel eltörlése, a közalkalmazottaknak baleset és betegség ellen történő kötelező állami biztosítása, gyermekeiknek ingyenes oktatása és tanszerekkel való ellátása.

Hangsúlyozza a program, hogy a népkormány az állam kiépítését célzó nehéz

munkájában hazafias megértéssel támogatni kívánja a maga anyagi követeléseinek érvényesítését e nagy munka kiépítéséig — és nem tovább — elhalasztja.

A szövetség felismervén az egyesülésben rejlő erőt, az ország összes közalkalmazottait egy táborba kívánja hozni, hogy a legnagyobb részben közös program megvalósításáért egyesült erővel küzdhessenek.

A birói és ügyészi kar különös követeléseként jelölte meg a birói és ügyészi függetlenség tökéletes megvalósítását a külön státusz létesítését, mint olyan követelményeket, amelyek a jogkereső közönségnek, a köznek is egyetemleges érdekeit képezik.

A zajos tetszéssel fogadott előadás után a nagygyűlés egyhangú lelkesedéssel határozta el, hogy a kar erkölcsi és anyagi érdekeinek megvédésére megalakítja a Nagyváradai Igazságügyi Közalkalmazottak Szövetségét.

Mezey Ákos törvényszéki jegyző indítványára a szövetség elhatározta, hogy a szervezkedés a szabadszervezet alakjában történik.

Medvigy István államügyész ajánlatára előnkül Kocsán János ítélőtáblai bírót választotta meg, mint olyan egyént, aki a tisztviselői érdekekért folytatott küzdelemben eddig is hervadhatatlan érdemeket szerzett magának.

Baróthy Pál üdvözlő szavai után Kocsán János foglalván el az elnöki széket. Megköszönte a beléhelyezett bizalmat s igérte, hogy konok kitartással fog küzdeni továbbra is a szegénység és függőség láncai alatt nyögő közalkalmazottak érdekében s azért, hogy végrehalára visszahelyeztessenek emberi és közalkalmazotti méltóságukba.

Az elnök ajánlatára a nagygyűlés megválasztotta egyhangúlag társelnökül Baróthy Pál főállamügyészi helyettes, titkárokká dr. Sárvány Sándor járásbíró, dr. Wekerdi Géza járásbírói jegyzőt, pénztárnokká Mekkei Dénes törvényszéki irodatisztet, a végrehajtó bizottság tagjaul pedig Galbory József és Halász Zsigmond ítélőtáblai, Tátray Kálmán törvényszéki bírakat, Tóruy Endre államügyészt, Mezey Ákos törvényszéki jegyzőt, Balogh István és Biró Ferenc segédhivatali tisztviselőket, Jéger Alajos és Pappné szül. Fényes Procska díjnokokat, Vadász Ferenc foghózt és Futó Sándor törvényszéki hivataliszolgát.

Tátray Kálmán indítványára a közgyűlés a szövetség megalakulását távirati uton bejelentette a népkormány miniszterelnökének és igazságügyminiszterének, egyúttal távirati kérelemmel fordult hozzájuk és a belügyminiszterhez az iránt, hogy már a legközelebbi választásokra azonnal helyezettessenek hatályon kívül mindazon törvényes rendelkezések, amelyek a birák, ügyészek és egyéb igazságügyi alkalmazottakat politikai jogaik szabadgyakorlatában korlátozzák.

Dr. Sárvány Sándor járásbíró indítványára elhatározta a nagygyűlés azt is, hogy táviratilag kéri fel az igazságügyminisztert, miszerint hasson oda, hogy a fizetési osztályba nem sorozott közalkalmazottak (joggyakornokok, díjnokok, őrszemélyzet, szolgák javadalmazása haladéktalanul emeltesék fel a mai kor szerinti létminimumra s hogy az őrszemélyzet és szolgák a katonai raktárakban visszamaradt készletből azonnali készruhaségélyben részesíttessenek.

Dr. Perczel Adolf ügyvéd indítványához képest a nagygyűlés elhatározta azt is, hogy a „szolga” cím a korszemélyzetnek megfelelően eltöröltessék s más oly elnevezéssel helyettesíttessék, ami nem olyan testvértelen és antidemokratikus, mint a „szolga” elnevezés.

A Himnusz elénekzése után a közalkalmazottak serege egy szebb és boldogabb tisztviselő jövőbe vetett hittel távozott a gyűlés helyéről.

Megérkezett a ruharendelelet.

A harctérről hazaérkezett katonák felruházása céljából, mint már említettük, a népkormány rendeletet bocsátott ki, amely szerint a felesleges felsőruha és főhőrnemű készletét mindenki köteles ingyen beszoigáltatni.

A rendelet vasárnap érkezett meg Nagyvárad városához.

A rendelet szerint a felső ruhákból akinek csak 3 öltönye (nadrág, mellény, kabát) van, nem köteles semmit beszoigáltatni; ellenben beszoigáltatandó: 3-6 öltönyből 1 öltöny, 7-9-ből 2 öltöny, 10-12-ből 3 öltöny, 13-ből 4 öltöny, 18-ből 6 öltöny. Akinek 30 öltönye van, csak 15-öt tarthat meg magának, a többit köteles beszoigáltatni.

A főhőrneműekből (ing, alsónadrág) 7 párból nem kell semmit beszoigáltatni; 8-12 párból 1-et, 13-11-ből 2-öt, 19-24-ből 3-at, 25-ből 4-et, 26-30-ből 5-öt, a 47 páron felül a 36-on felüli összeget be kell szoloigáltatni.

A cipőkből 3 pár mentes a beszoigáltatás alól; 4-6 párból 1-et, 7-9-ből 2-öt, 10-12 párból 3-at, 13 párból 4-et, 14-15 párból 5-öt, 16 párból 6-ot és ezen felül a fenti kulcs szerint köteles mindenki beszoigáltatni.

A katonaruha is beszámítás alá esik. Nagyvárad a ruharekvirálás tekintetében három kerületre lesz beosztva.

A rendelet értelmében a hatóság pár nap alatt kibocsátja a hirdetményt s nyomban megkezdik házankint a ruhák rekvirálását.

Cserey alezredes köszönete

Nagyvárad város tanácsa, mint irtuk, köszönő átiratot intézett Cserey huszáralezredeshez, a nagyváradai Katona Tanács elnökéhez, azért a nagy és buzgó munkáért, amit különösen a forradalom kitörésekor és első napjaiban a forradalom sikere érdekében és a rend fentartása körül kifejtett.

A derék alezredes a köszönő iratra a következő hazafias hangú levelet intézte Rimler Károly polgármesterhez:

Nagyságos Rimler Károly polgármester urnak.

Mély megindultsággal vettem Nagyságodnak a Városi Tanács és K. T. kiküldöttjének megbízásából hozzám intézett köszönő sorait.

Amit a forradalom első legnehezebb napjaiban tettem, mint térparancsnok — az csak kötelességteljesítés volt — és mint jó hazafi és katona, soha nem tudtam egy pillanatra se másként elképzelni lényemet, mint úgy, hogy a reám rótt feladatnak teljes mértékben megfeleljek.

Hiszen igaz, a helyzet nehéz volt és nekem mégis oly könnyűnek látszott és pedig azért, mert éreztem és tudtam, hogy mindazt, amit cselekszem, egy független, egy boldogabb Magyarország érdekében történik. Éreztem, hogy minden lépés, minden cselekedet, intézkedés történelmi fontos és a nemzet életébe vágó.

Ez az érzés adta meg azt az erőt, hogy legyőzhessem mindazt az akadályt, melyet egy abnormalis helyzet nehézsége és rohanta görög elé és eme érzésnek a magyar haza iránti határtalan szeretetnek nagyszerűsége öntötte belém azt a lelkesedést és

energiát, amellyel e napok súlyos igényeinek megfelelhettem.

Büszkeséggel fog eltölteni mindenkor, hogy a kritikus időben szerény személyem olyan munkásságot fejtett ki, melyet a városi tanács és a K. T. oly magasra értékelt és adná a Mindenható, hogy édes hazánk, Magyarország, átuszva a kezdet nehézségeit, egy szebb, egy boldogabb korszaknak nézhessen elébe.

Kérem Nagyságodat, tolmácsolja köszönetemet a V. T. és K. T.-nak a tulértékelt szerény munkásságom elismertetéséért vagyok kíváló tisztelettel

Cserey,
alezredes.

Ejszakai történet a Rétről.

Fodor Mihály, Mezei Lajos, Magyarai Sándor és egy 16 éves fiú vasárnapra virradó éjjel polgárőri szolgálatot teljesítettek a Réten. Nagyon hidegnek találták az időt, s hogy fölmelegedjenek, már a szolgálat megkezdése előtt idogálni kezdtek. Igen virágos hangulatban voltak, mikor az utcákra kellett menniök, de hogy mégis minden biztosítva legyen, Klein szatócsházájában a szesztilalom dacára bevettek még egy liter karcost.

Amint így, feltűzött szuronyai rótták a köveket, találkoztak két vasutasal, kiken szintén meglátszott, hogy fenekére néztek egy pár üvegnek. Az egyik vasutas elvette az egyik puskát s azzal lövöldözni kezdett. Fodor Mihály polgárőr hiába tiltakozott ez ellen, nem használta.

Csakhamar két polgárőr sietett a lövés zajára elő, kik a fegyvereket elvették a polgárőröktől.

A lövöldözés nagy riadalmat keltett a réti polgárok közt.

Kinos incidens az elemi iskolákban működő tanerők értekezletén.

A következő levelet, mely lapunk egyik régi olvasójának tollából való, azzal a megjegyzéssel adjuk közre, hogy a magunk részéről is kívánjuk a szóbanforgó ügy legigazságosabb és legméltányosabb elintézését. Aki e sorokat írta tanuja, sőt egyik szereplője volt az esetnek, szavának sulya tehát kétszeres. Íme a levél:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Hogy a forradalom hatása alatt nálunk is kezd szabadabb szellő lengedezni, hogy Váradon egy tömörülés jött létre mely ezt a nevet viseli: Oktató Munkások Kamarája. Tagja a Kamarának minden váradai tanár és tanító s most kértek rá bennünket, aláírtuk a taggyűjtő ívet, mi hitoktatók is. Tegnap, azaz hétfőn délután 6 órakor fenti kamarának elemi iskolákban működő tagjai értekezletet tartottak, melyre azok a hitoktatók is kaptak meghívást, akik elemi iskolákban működnek, ami, ugyebár, természetesen is. Mi szegény jámborok komolyan vévén a szives invitálást, a jelzett időben és helyen pontosan megjelentünk: P. Lindauer Károly, Pezderka Sándor, Glaz Mihály, Kovács Sándor és Szabó Imre rk. hitoktatók; más vallású hitoktatók — nyilván tévedésből — sajnos, nem voltak ott. Megjelenésünk az értekezlet egyik másik tagjára láthatóan kinos hatást tett, előbb Vasady István, majd Nagy Dezső ur iparkodott elhíttetni velünk, hogy nekünk ott keresni valónk nincs, ez utóbbi szorgalmasan emlegetve valami puccsot, felhánytorgatta,

hogy ő ugyan katolikus, de azért jószemmel tud nézni a mohamedánra is, amiből mi egyszerre észrevettük, hogy mi nem, amiben egyébként igaza is lehet, mert hiszen mohamedánra nézni alkalmunk nem volt semmilyen szemmel sem, ahhoz pedig szegények vagyunk, hogy hozassunk magunknak egyet csak azért, hogy jószemmel nézzünk rá.

Hogy pedig megmondjuk: miért íródtak e sorok hát nem hallgatom el. Tisztelettel kérdem: ha egyszer tagjai vagyunk az O. M. K. jának s ha továbbá működünk elemi iskolánál, mi cimen tessékelnék ki bennünket arról az értekezletről, melyre meg is hívtak s melyen ott is a helyünk!? Vagy talán csakugyan puccstól félték!? Nagy Dezső ur, a féltékenység nem katolikus erény!

Szerkesztő Urnak tisztelő híve

Aláírás.

HÍREK

* **A nagyváradai egyházmegye a budapesti Papi Tanácsban.** A mozgalmas idők beköszöntével megalakult Budapesten a papság központi szerve, a Papi Tanács, mely csakhamar csatlakozásra és megbízottak kiküldetésére hívta fel az egyházmegyét. Tekintettel az ügy sürgősségére, hisz december elején már az így országosan szervezkedett Tanács akarja a papságot érdeklő szociális ügyek vezetését kezébe venni, a képviselőválasztást is sürgősen kellett elintézni. Az egyházmegye 10 kerületéből (összesen 13 van) 7 kerület dr. Lestyán Endre plébánost jelölte, ki meg is kapta a megbízatást az egyházmegye képviselőtársaságától.

* **Diákküldöttség a kormánybiztosnál.** Tegnap délután megjelent dr. Ágoston Péter kormánybiztosnál a főiskolai hallgatók küldöttsége, mely kérte a főispán támogatását a váradai jogakadémia szigorlattartási joga, valamint a lakás nélküli főiskolai hallgatók helyzetének javítása érdekében. A kormánybiztos a kultuszminiszterhez táviratilag teszi fel a diákság kérését, a helybeli jogakadémián való szigorlatozás megengedése tárgyában, a lakás nélküliek pedig előreláthatólag a kormánybiztos intézkedése folytán valamelyik katonai kórház üres helyiségében fognak szállást kapni. Helyesli a diákság speciális kívánságait és a legnagyobb jóindulattal biztositotta a küldöttséget.

* **A főiskolai hallgatók gyűlése.** Kedden délután 4 órakor folytatják a főiskolai hallgatók szombati gyűlésüket a város háza nagytermében. A szombati meg nem vitatott pontok kerülnek részletes tárgyalás alá, különösen a leszerelt katonai hallgatók ügye. Esetleges indítványok csak délután négy óráig fogadtatnak el és pedig írásban, délelőtt és délután 3 óráig a jogakadémián. (Katolikus Kör). Délután 3 óráig a gyűlés helyén.

* **A hazatérő katonák fogadó-bizottsága közli mindazokkal, kik a fogadásban részt vettek, tekintettel arra, hogy a katonawonatok már pyéren érkeznek, a fogadó-bizottság ezentúl csak délután 4-8-ig tart inspekción a pályaudvaron. Ebben az időben adományokat köszönettel fogad a bizottság.**

* **Nyul a Népszövetségi „Hangya” üzletében.** A Népszövetségi „Hangya” Rákóczi-uti főüzletébe, a Kolozsvári utcai 1. sz. és a Teleky-utcai 2. sz. fiókjüzetébe friss nyulak érkeztek kilogrammonként 5 K 50 fill. árban. Óz kilogrammonként 7 korona.

Gyulafehérvár—Nagyvárad.

Vasárnap Gyulafehérváron a románok nemzetgyűlést tartottak. Vasárnap Gyulafehérváron ítéletet mondtak másfél millió magyar felett. Vasárnap Gyulafehérváron az összeült konzilium abban állapodott meg, hogy Magyarország menthetetlen, operálni kell, le kell szorítani minden úterét, most még jobban el kell kábitani és ki kell vágni a szívet.

Vasárnap Gyulafehérváron kimondták, hogy Erdélyt és Magyarországot románok tarúleteit elszakítják, nagy Romániához csatolják. Természetesen Nagyváradot is. Tudta mindenki, hogy ez lesz a határozat. A levegő nehéz volt, a köd csontig ható, a nyál keserű, mert tudtuk, hogy halálos ítéletet kapunk.

És mégis, mintha mi sem történe, mintha arról lett volna Gyulafehérváron szó, hogy nekünk adjanak váratlan ajándékot. Nagyváradon mindenki boldog, mosolygó és megelégedett volt. A kávéházak büdös füstjében épen úgy vakoskodnak a pártások és dominók, a színházban épen úgy röhögtek a kabarék bretilijén épen úgy elandalogtak és a szeparékban épen úgy folyt a pezsgő, meg a cigányzene.

Heluba itt minden! Mit törődik azzal a nagyváradai publikum, hogy holnap négy sarkán ég is a város? Mit bánják itt, ha a legnagyobb fájdalom is szakad rájuk? Ős szórakoznak, isznak és röhögnek és gyűléseznek, ahelyett, hogy megtépnék a ruhájukat és keserű könnyeket rinának.

Az ilyen nációra szokták azt mondani, hogy nem életre való. Ennek minden mindegy. Még a gyulafehérvári határozat is.

* **Orvosi hír.** Dr. Balla Vilmos füll, orv és gépeorvos hazaérkezett és rendeléseit régi laáásán (Rákóczy-ut 10. I. em.) folytatja.

* **A vasárnapi népszövetségi mozielőadás nagy sikere.** A Népszövetség vasárnapi mozielőadása a legnagyobb sikerjegyében folyt le. A közönség a legnagyobb érdeklődéssel élvezte a maga nemében igazán kiváló előadást. A Népszövetség folytatja a Jókai-ciklust, mely a „Fekete gyémántok”-kal kezdődött meg. A legközelebbi mozielőadáson a nagy magyar regényíró egy más örökéletű munkája kerül bemutatásra.

* **Budapestről és Bécsből hazarendelik az antant újságírókat.** Bernből jelentik: Az itteni francia követ nyilatkozatot tett közö, amelyben kijelenti, hogy azon újságírók ellen, akik Budapestre és Bécsbe utaztak, ha azonnal nem térnek vissza, eljárást indítanak kötelességük megszegése miatt.

* **A Nagyváradai Stefánia-Szövetség,** amely várandós állapotban levő asszonyok, gyermekágyasok és csecsemők védelmére és segélyezésére alakult, működését megkezdte és központi irodáját Nagy Sándor-utca 17. számú házban megnyitotta. Mindazok, akik segélyre, védelemre szoruloak, a központi irodában naponta délután 3-8 ig, vasárnap délután 4-6 ig jelentkezhetnek. Dr. Edelmann Menyhért ügyvezető igazgató.

A nyugatmagyarországi németek teljes autonómiát követelnek.

Budapest, december 2. (Saját tudósítónktól.) A Deutsche Nachrichten jelenti Sopronból: Tegnapi Pozsonyban, Sopronban, valamint Vas- és Moson-megyék azon községeiben, ahol a német lakosság van többségben, gyűléseket rendeztek, amelyeken a nyugatmagyarországi németek nevében határozati javaslatot fogadtak el, mely szerint a maguk számára teljes autonómiát követelnek. Egyben kimondták, hogy követelik a Német-Ausztria felé fennálló határ-zár azonnali megszüntetését.

A békekonferencia munkálatai.

Budapest, december 2. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Az Epoco értesülése szerint a békekonferencia munkálatait két részre osztják. Először Londonban megfogják állapítani az általános alapelveket s megtárgyalják Oroszországnak és Jugoszláviának béketárgyalásokon való megjelenésének kérdését. Ezen két országot,

mint nemzeteket ismerik, jelenlegi kormányukat azonban nem. A tárgyalások második szakaszában, amely december közepén Párisban kezdődik és két héig tart, a kormányok elnökei megállapítják az előzetes béke pontjait. A végleges békeszerződés aláírása végett szükséges tárgyalások csak a jövő év április havában kezdődhetnek meg.

* **Halálozás.** Gaál Antalné, szül. Házi Zsuzsanna, élete 60-ik évében elhunyt. Temetése holnap, szerdán délelőtt 10 órakor lesz a Széles utca 25. sz. háztól.

* **Orvosi hír.** Dr. Antal Miklós Szent László tér 16. szám alatt (Weinberger ház) rendeléseit megkezdte.

* **Elítelt árdrágító.** Buzás Demeter piaci hentes a zsirnak való szalonna kilóját a 14:50 korona maximális ár helyett 34 koronáért árúsította. Ehrlich Imre rendőri büntetőbíró 150 korona pénzbüntetésre ítélte árdrágításért és 20 koronára azért, mert előállítás alkalmával hamis nevet mondott be. A szalonnát elkobozták és a legújabb, 161.632. sz. miniszteri rendelet értelmében a polgármesternek a közfogyasztás céljaira igénybevétel végett bejelentették.

* **Ipartestületi közlemények.** Felhívjuk a *Lakatosmesterek szakosztálya* azon hadbavonult tagjait, kiknek üzemük bevonulásuk ideje alatt zárva volt, hogy 3-án, azaz kedden délután 3 órakor az Ipartestület helyiségében saját érdekkben okvetlenül megjelenni sziveskedjenek.

A testületünk kötelékébe tartozó összes iparosokat értesítjük, hogy ipari petroleumsztás folyó hó 3-án és 4-én, azaz kedden és szerdán lesz. Tekintettel a petroleummennyiség csekélységére, már most közöljük tagjainkkal, hogy csak minimális mennyiséget kaphat bárki is és csak azok fognak részletetni petroleumban, akiknél az nélkülözhetetlen.

Felhívjuk az *Asztalosmesterek szakosztálya* azon hadbavonult tagjait, kiknek üzemük bevonulásuk ideje alatt zárva volt, hogy 3-án, azaz kedden délután 3 órakor az Ipartestület helyiségében saját érdekkben okvetlenül megjelenni sziveskedjenek. Az Ipartestület Elnöksége.

* **Felakasztotta magát egy öreg férj.** Ganz Jakab városi szegény 90 éves korának dacára fiatal asszonyt vett a házhoz. A háznál mindennapos volt a veszekedés. Az öreg ember százszor megbáta, hogy fiatal asszonyt vett feleségül s keserűségében tegnap felakasztotta magát. A rendőrség részről Fráter fogalmazó ment ki dr. Roszkopf Béla orvossal s az izr. kórházba vitették Ganzot, aki eszméletét még most sem nyerte vissza s így kihallgatni nem lehetett. Az asszony eltűnt.

* **Háziszolgai és egyéb munkálatokra felvétetnek katonai szolgálatra nem kötelező erőtlenes munkabíró férfiak (rokkantak) napi 10 korona díjazás és ételmezés mellett a hadapródiskolában.**

film. A herceg könnyüvéru testőre, akit gazdag menyasszonya segít ki sulyos pénz-zavarából, amikor a kis táncosnó miatt végtelenen eladósodik, bíróság elé kerül és sorsa a megcsalt leány kezében van, aki nagylelkűen megmenti a vőlegényét. Ez a rideg vázlata a pompás darabnak, amelynek kivételes szenzációja, hogy a főszerepet a nagyszerű Mady Christians, a híres dán szubrett játssza. Az Örök szerelem, ez a címe a darabnak. Még ma lesz műsoron.

Színház.

A színház műsora:

Kedd: Pacsirta.
Szerda: Pacsirta.
Csütörtök: Palika. (Először.)
Péntek: Palika.
Szombat délután: Nebántsvirág.

A pacsirta.

Kinek volna kedve operettekről írni ma, mikor a szétdarabolt Magyarország vérző teste vonaglik északon és délen? Keserűvé fagy a mosoly ajkunkon minden színpadi tréfára; az ezeréves Magyarország temetője felé közeledünk — dalolva. Pacsirtáról, a magyar nép dalos madaráról ír operettet Lehár? Ki tudja, kinek a madara lesz az a pacsirta a magyar rónaságon?

Lehár legújabb operettje új dicsőséget jelent, de csak Lehárnak. Zenéje igen kedves, dallamos, ha rá lehet is ismerni az első ütemek után Lehárra, ez nem az eredetiség vívmányát jelenti. A zenei szépségek adják meg a darab igazi értékét. A szöveg gyenge. Magyar parasztokról budapesti kávéházban írt história, régi népszimű sablonokból készült alakokkal. Nem olyan ostoba a magyar gazdanép, mint Martos leírja. Sebteben ősz szekalapált szöveg, amely részben untat, részben bosszant s csak néha szórakoztat. Igazán csodát művelt Lehár, mikor ilyen szövegre is jó zenét tudott komponálni.

A szereplők közül elsősorban Aggházy Melindát kell kiemelnünk: tisztá, pompásan csengő hangja szalonszerűen érvényesült, kedves, közvetlen játéka mindenkit megkapott. Kitűnő volt Stoll Béla öreg parasztja; egészséges humora állandó derűlttségben tartotta a közönséget. Perényi Kálmánt örömmel látjuk ismét a társulatban; szükség van rá. Horváth Nusi éneke és játéka, elegáns táncá és szép öltözékei egyaránt dicsőretet érdemelnek. Gróf László, Pogány Janka, Deák Cornél is elismerést érdemelnek. Az ének karban még most is kevés a férfi: a zenekar kifogástalan.

Pacsirta. Lehár Ferenc népszerű melódiáiban gyönyörködött a vasárnap esti premiér publikuma és nem győzte eléggé tapasztolni a szébbnél szebb énekszámokat melyek Aggházy, Horváth Nusi és Perényi interpretálásában nagyszerűen érvényesültek. A mesteri hangszerelés az összevágó előadás Stoll pazar humora, Tóthné, Harsányi, Deák és Gróf Laci játéka méltóan egészítették ki az együttest. Váradi Aladár jobb ügyhez illő lendülettel dirigált. A pacsirta szerdán és vasárnap is színpadra kerül.

Palika. Gábor Andor nevezett színművében nagy irői talentummal állít be egy kitarított családot, melynek feje, az apa, egy delirium tremensben szenvedő, kevés karak-

IRODÁLOM

Magyar kultúra. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer, 5-én és 20-án. Évi ára 30 korona, Budapest, VIII., Horváthy-utca 20. szám) — Legújabb száma most jelent meg a következő és változatos tartalommal: A demokrácia győzelme. — Tanulmányok: Budapest hírtétele. (2) Bangha Béla S. J. — Katolikus agitáció és agitálás. Kőrödi Katona János. — A megteremtés pszichológiája. Gálly László S. J. Diáksegélyezés Pázmány egyetemén a XVII. és XVIII. században. — Németh Imre. — Tárcák: Hajlékodon kívül. Regéay. (14) Blasaó Mária. — Pajzs és kard: Levélszerény. Királyság és köztársaság. r. — Szabadság. r. — Szemlék és kritikák: Képzőművészeti szemle. Mátrai Vilmos. — Könyvek ismertetése. — Színház. Dr. Váradi Béla. — Napló: Ireland éresek. † Dr. V. A. — A Magyar Nemzeti Tanácsokhoz. B. K. — Az aradi tárgyalás. B. K. — Rövid fűjegyzések. — Közgazdaság: Az önálló magyar jegybank. — A központok leszerelése. — A biztosítás mint állami monopólium. — A kereskedők és iparosok szövetségének alapítanak. — Beküldött közlemények.

MOZI.

Exotikus filmszenzáció az Apollóban. A Mandarin címmel valóban grandiózus filmattrakciót hozott színpadra tegnap az Apolló színház, egy sorozaton kívüli új szenzációt, amely rendkívül mély hatást tett a premier közönségére. Az 5 felvonásos dráma exotikus miliőben Kína érdekes levegőjében játszódik. A mandarin és egy európai család a dráma szereplői. A kínai bosszút akar állni a fehérbőrűeken elvesztett gyermekéért és amikor szándékát végre akarja hajtani, felingerli a gyönyörű európai asszony pompázatos szépség. Mérget önt az asszony poharába, de vendége észreveszi és kicseréli a csészéket. Egyik tragikus jelenet követi a másikat, s az izzó cselekményű darab, melynek jelke egy imponálóan nagy színész: Kari Meinhard, a kiváló berlini rendező, elragadta a közönséget, A mandarin ma is műsoron lesz.

Örök szerelem. Fantasztikus filmjáték első előadása volt tegnap az Urániában és a Vigadó mozgóban. Egy könnyelmű fiatal testőr és egy gyönyörű táncosnó romantikus szerelmének, szerencsétlen életének tragikumát rajzolja megrendítő színekkel a remek

terrel rendelkező, züllésnek indult professzor. A leánya, aki színésznő, metressze egy grófnak, akinek révén a család jó helyzetbe került. Palikának, a fiúnak lelkét azonban még nem fertőzte meg a bűn s mikor apjától megtudja a valót, szegényében kiugrik az ablakon. A címszerepet Váradi, az apát Harsányi, a leányt Jósika Mici, a nevelt leányt pedig G. Polgár Mariska adja. Mellettiük pedig Pápainé, Gróf, Deák, Perényi nyújtanak külön-külön hálás szerepekben kiválót.

Nebántvirág. Hervé klasszikus zenéjű operettjét szombaton délután adják; a címszerepet a bájos Aggházy, az orgonista mulatságos figuráját pedig a népszerű Szigeti alakítják.

URÁNIA mozgó- színház	MA
	A céltalan áldozat.
Hétköznap 5, szombat, vasárnap 3 órai kezdettel.	

Szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r.-t.**

Egy barok-stylü szép kivitelü, négy soros nagy

cserép kályha

terem fűtésre is alkalmas, használt, de jó állapotban lévő,

eladó.

Értekezni lehet Sal Ferenc-utca 4. szám, káptalani mérnöki irodában.

Szállítási vállalat

**TÜZIFA, SZÉN, BOR, BUTOR
ÉS MINDENMŰ MÁS EGYÉB
APOLLÓ TÖZSDE.**

**RÁKÓCZI-ÚT 22. SZÁM.
TELEFONSZÁM: 11-41.**

**VAS
és rézágyak,**

afrik és lószőrmatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek : össze-
hajtós ágyak eredeti
gyári árakon kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Márchichek Ferenc

államilag képesített szőlész
és borkezelő kádármester.

Van szerencsém a nagyé-demü közön-
ség (szőlőbirtokosok, borkereskedők)
b. tudomására hozni, hogy Nagyváradon,

Pál-u. 3. sz. a. (Olaszi rész)

KÁDÁRMŰHEYT

nyitottam. Elvállalok új és ócska hor-
dók, kádák készítését és javítását. Bor-
pince berendezéseket, privat bo-kezelést,
borderítéseket, hibás hordók p-
eperálá-
sát felelőség mellett. Továbbá szőlő-
telepítéseknél, alany- és nemes-szőlő
fajok megválasztásánál, beültetések-
nél (fekvés szerin) szakszerű felvilágosítás-
sal szolgálok. Kivánatra terep-meg-
tekintés végett ki is megyek.

**Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban
a kellemes helyzetben vagyunk, hogy
anuitásos és kamatozó
jelzálogkölcsonöket

ugy földekre mint városi bérházakra
15-65 évi időtartamra a legelőnyö-
sebb kamattétel mellett

minden árfolyam levo-
nás nélkül

készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
Nagy-Várad.

**VISZKETEGSÉGET,
sömört, rüht**

a leggyorsabban elmulasztja a dr.
FLESCH-féle törvényesen védett

„Skaboform“-kenőcs.

Nincs szaga. Nem piszkít. Mindig ere-
deti peccsétes dr. Flesch-félét kérjünk.

Próbátégely 4 K, nagy tégely
6 K, családi adag 15 korona.

Nagyvárad és vidéke részére főraktár:

„CSILLAG“-gyógyszertár
Hlatky Endre-utca (Zöldfa-u.)
Nagyváradon.

Kapható továbbá Hegedüs Rezső
„Szent László“ gyógyszertárában
és Sebestyén Arthur „Diana“
gyógyszertárában.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Az élet vándorai.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

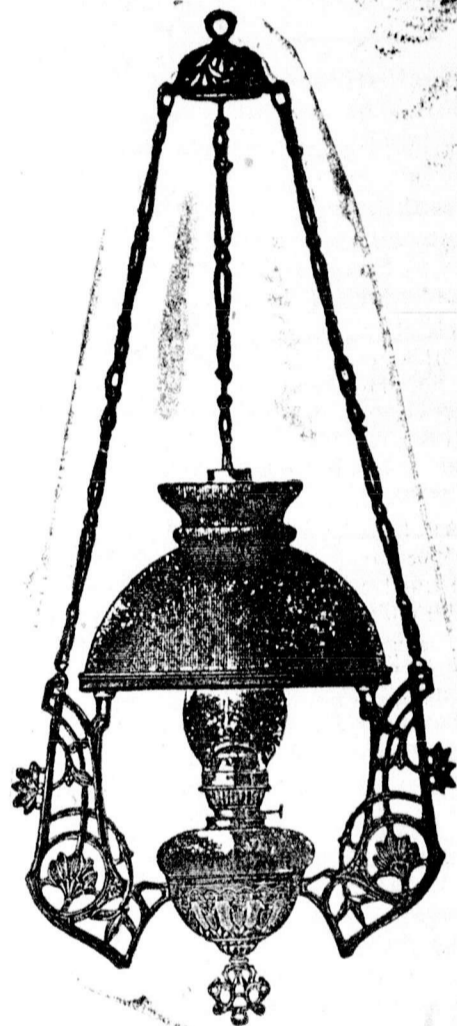
VIGADÓ
mozgó-
színház

MA

A céltalan áldozat.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

- Teáskészlet színes tálccával 40.-
- Kávékészlet 40.-
- Feketekávé készlet színes tálccával 40.-
- Mosdókészlet finom majolika sz. felsz. 80.-
- Főző lábasok tűzálló 6.-
- Főző fazék tűzálló 5, 6, 7, 8, 9, 10.-
- Befőtteskészlet finom aranyozással felsz. 40.-
- Függőlámpa csigás felszerelve 60.-
- Falitűkör színes aranyozással 40.-
- Ebédlőkészlet sz. aranyozással 6 szem. 800.-
- Ebédlőkészlet színes finom minátval 100
-részes, teáskészlettel együtt 500.-

Dizsműárak, majolika disztárgyak,
valódi cobald dizsműárak, terak-
kota figurák, chinaezüst és alpacca
ezüst áruk
legnagyobb választékban.

Képkerekezés, ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladónak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és dizsmü-
áru nagy gyári raktára Nagyvárad,
Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Egyházfinak
ajánkozik róm. kath. plebániára hadból viszatért és hasonló alkalmasban volt fiatal ember. Címe a kiadóhivatalban.

Betöltendő állás.
Teljesen megbízható intelligens gazdatiszt kerestetik nagyobb gazdaságba. Cím a kiadóhivatalban.

Husfűstölést
és disznóölést elvállal Bém-utca 11.

Imakönyvek
nagy választékban kaphatók a Szent-László-templom sekrestyéjében.

Portörliők
és padlótörliők darabja 6 korona 50 fillér. — Hegedűs János, Rákóczi-ut 1. szám.

Téli karalábét
és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális áron. Megrendelhető Moskovits Adolf és Fiainál. Telefon 15-08.

Pemete
és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatású. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Német Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a város-háza mellett.

Tyukszemirtő
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-8. sz.

Likör
és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentiák. Törköly, Szilvörjüm, Seprő, Cognac-kivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Ne dobja ki pénzét
a ruháért, mert a kiadóban bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait színes pénzért házilag tisztíthatja. Egy levél ára 70 fillér. Német Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a város-háza mellett.

Poloskairtó
Moskvin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irására. Kis üveg 4 K, középvég 8 K, nagy vég 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7-8.

Tavaszi
szepiők, májfoltok, bőrrőzség, kiütés, miltreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vióra átviosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7-8.

Spanyolnátha
járványoknál betegsorbákban *tenyő (borovicska) szobaiilat* kiváló dezinficiáló permetező szer kapható Farkas István Apolló drogeriájában.

Ór
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság Irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, 1. emelet.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogköcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

HIRDETMÉNY!

Tudomására hozom Nagyvárad város és Biharmegye közönségének, hogy a Városi Kávéházamat eladtam és a visszamaradt

kávéházi italokat nagybani áron bocsájtom a t. fogyasztóközönség rendelkezésére azon megjegyzéssel, hogy a borokból 10 üvegnél kevesebb nem kapható. Helybeli megrendelőimnek üvegenként 10 fillér küldöncdíj ellenében kivánságára már házhoz is szállítom.

Kérem azonnali szives megrendelésüket, mert nagyon sajnálnám, ha a későbbi jelentkezőket már nem volna módomban kiszolgálni.

HERCZ IMRE

Rákóczi-ut 12. (Apolló-palota.)

Telefon 4-38.

Telefon 4-38.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉK:

FEHÉR BOROK: Palugyai Leányka 12-50, Palugyai Rizling 12-50, Palugyai Chateau 12-50, Domány Rizling 12-50, Domány Magyarádi 12-50, Domány Zöldszilvany 12-50, Hg. Windisch-Graetz 12-50. Beretvás: Ezerjő 13-50, Beretvás Zamatos 13-50 kor.

TOKAJI BOROK: Aszu 0-5 l. 25, Szamorodni 0-5 l. 12-50, Szamorodni 0-2-5 l. 7 K.

VÖRÖS BOROK: Bordeaux Beretvás 0-7 l. 13-50, Chateau Windischgraetz 0-7 l. 13-50, Chateau Palugyai 0-7 l. 13-50, Egri Vörös Tokaji Bortermelő Rt. 0-7 l. 13-50 kor.

KÜLFÖLDI BOROK: Malaga 0-7 l. 38-00, Sherry 0-7 l. 38 kor.

PEZSGŐK: Törley, Dietzl, Palugyai, Transilvan, Goldeck, üvegenként 30 kor.

LIKÖRÖK: Triple Sec, Sherry Brandi, Cordiol Medok, Curasso, Allasch, Különféle francia likörök, Gyomorerősítők, literenként 58 korona.

Az árak üvegcserevel, vagy üvegenként 2 korona betéttel értendők.

Kicsinybeni eladásra, főlerakatom JANO-VICS IGNÁCZ bodega üzletében Rákóczi-ut városi kávéházzal szemben, a fent jelzett árak mellett beszerezhetők.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészítetnek.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezetékszerelő, bronzműves, bádogos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kerékpár-, grammofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelőséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb áron kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.